

UCHWAŁA Nr XXVI/257/12
Rady Miejskiej w Jędrzejowie
z dnia 29.11.2012r.

w sprawie: **przyjęcia „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012 – 2015.Gmina Jędrzejów.”**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 5, art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r.o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz.1591 z późn. zm.) art. 2 ust.4 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011r.Nr 231,poz.1375 z późn. zm) oraz §4 ust.1 pkt 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 24 poz. 128) Rada Miejska w Jędrzejowie uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012 – 2015. Gmina Jędrzejów.” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Jędrzejowa.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Jędrzejowie

mgr Paweł Błaszkiwicz

Uzasadnienie

**do Uchwały Nr XXVI/257/12 Rady Miejskiej w Jędrzejowie
z dnia 29.11.2012r. w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Zdrowia
Psychicznego na lata 2012 – 2015. Gmina Jędrzejów”.**

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie ochrony zdrowia oraz zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011r. Nr 24, poz. 128) podmiotem realizującym Program są samorzady gmin.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.

„Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012 – 2015r. Gmina Jędrzejów.” jest kompatybilny z następującymi dokumentami:

1. Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Jędrzejów.
2. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Jędrzejów.
3. Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

*Załącznik do Uchwały Nr XXVI/257/12
z dnia 29 listopada 2012 roku.*

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego

na lata 2012 – 2015.

Gmina Jędrzejów.

**Priorytety promocji zdrowia psychicznego
dla gminy Jędrzejów**

- 1. Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego i promowanie zdrowego stylu życia sprzyjającego zdrowiu.**
- 2. Zwiększenie dostępności do różnych form pomocy środowiskowej i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin.**
- 3. Koordynowanie działań różnych instytucji działających w obszarze pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi i środowiskom zagrożonym zaburzeniami.**
- 4. Kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec osób z zaburzeniami, przeciwdziałanie dyskryminacji i stygmatyzacji tych osób.**

Plan „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012 – 2015. Gmina Jędrzejów.”

1. Wprowadzenie – podstawy prawne, informacje o Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego.

2. Podstawowe pojęcia, dane statystyczne dotyczące problematyki zdrowia psychicznego.

3. Zasoby gminy w sferze pomocy i profilaktyki zaburzeń psychicznych.

3.1 charakterystyka działań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

3.2 charakterystyka działań Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w zakresie profilaktyki zaburzeń psychicznych

3.3 charakterystyka działań Ośrodka Pomocy Społecznej w obszarze pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom – Środowiskowy Dom Samopomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze

4. Założenia „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012-2015. Gmina Jędrzejów.” Sformułowanie celów, wskazanie realizatorów.

Ad.1 Wprowadzenie – podstawy prawne, informacje o Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa.(cyt. za ustawą o ochronie zdrowia psychicznego).

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity Dz. U. z 2011r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.) w art. 1 wskazuje organy administracji rządowej i samorządowej jako instytucje zapewniające ochronę zdrowia psychicznego. W działaniach na rzecz ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć także stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz osoby fizyczne i prawne.

Ogólnym trendem w polityce europejskiej dot. zdrowia psychicznego jest opracowanie w każdym kraju członkowskim Unii Europejskiej planu działania, obejmującego profilaktykę i promocję zdrowia psychicznego oraz uwzględniającego potrzeby danego państwa w tym zakresie. W odpowiedzi na to powstał w naszym kraju Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego. 28 grudnia 2010r. Rada Ministrów przyjęła Rozporządzenie w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz.U. z dn. 3 lutego 2011r. Nr 24 poz. 128) na lata 2011 - 2015.

Program ten określa strategię działań mających na celu ograniczenie występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego, poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich oraz zapewnienia dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej.

Celami głównymi Programu są:

- 1) promocja zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym,
- 2) zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- 3) rozwój badań naukowych i systemu informacji z zakresu zdrowia psychicznego.

Podmiotami powołanymi w Rozporządzeniu do realizacji Programu są w kolejności: ministrowie właściwi ze względu na cele Programu, Narodowy Fundusz Zdrowia oraz samorządy województw, powiatów i gmin.

Celom głównym Programu odpowiadają cele szczegółowe, a wszystkie założenia Programu znajdują się w „**Harmonogramie Realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego**” stanowiącego załącznik Nr 1 do wyżej wymienionego Rozporządzenia.

Zadania nałożone na samorządy gmin i powiatów obejmują w szczególności:

1. Promocję zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym, w tym :

- a) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu,
- b) zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
- c) zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) organizowanie systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.

2. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w tym:

- a) upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej,
- b) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego,
- c) aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) skoordynowanie różnych form opieki i pomocy.

Jednym z zadań szczegółowych dla gmin wymienionych w Harmonogramie Realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego jest ustalenie „Priorytetów promocji zdrowia psychicznego” i opracowanie „Lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego”. Dla realizacji w/w zadań w gminie Jędrzejów Zarządzeniem Nr 163/2012 Burmistrza Miasta Jędrzejowa z dn. 15.06.2012r. został powołany zespół koordynujący realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Jędrzejów na lata 2012 – 2015r.

Ad.2 Podstawowe pojęcia, dane statystyczne dotyczące problematyki zdrowia psychicznego.

„Zdrowie jest pełnym dobrostanem fizycznym, psychicznym i społecznym, a nie tylko brakiem choroby lub niedomagania.”

Termin „**zdrowie psychiczne**” odnosi się do dobrego samopoczucia psychicznego i emocjonalnego. Merriam-Webster definiuje zdrowie psychiczne jako stan dobrego samopoczucia psychicznego i emocjonalnego; człowiek jest w stanie używać jego zdolności poznawczych i emocji, funkcjonować w społeczeństwie oraz sprostać wymogom życia codziennego.

Według Światowej Organizacji Zdrowia nie ma jednej, „oficjalnej” definicji zdrowia psychicznego, ponieważ różnice kulturowe, subiektywne odczucia oraz rywalizujące ze sobą profesjonalne teorie wpływają na to, jak termin ten jest rozumiany. Jedynym aspektem z którym zgadza się większość ekspertów jest to, że zdrowie psychiczne i zaburzenie psychiczne nie są do siebie przeciwstawne. Innymi słowy, brak rozpoznanej choroby psychicznej nie musi oznaczać zdrowia psychicznego.

Jednym ze sposobów na określenie stanu zdrowia psychicznego jest sprawdzenie jak pomyślnie osoba funkcjonuje na co dzień. Jeśli jest zdolna do działania, potrafi znieść stres życia codziennego, utrzymać poprawne stosunki międzyludzkie i być niezależna, oraz jest w stanie odzyskać siły po trudnych sytuacjach życiowych, oznacza to, że jest to osoba zdrowa psychicznie.

Według **Marii Jahody** jednostka zdrowa psychicznie, to: jednostka aktywnie przystosowująca się do otoczenia, usiłująca spełniać wymagania otoczenia bez utraty indywidualności, jednostka charakteryzująca się spójną oraz zintegrowaną osobowością, jednostka postrzegająca siebie i świat adekwatnie do sytuacji i własnych możliwości.

Według **Kazimierza Dąbrowskiego** zdrowie psychiczne to zdolność do rozwoju w kierunku wszechstronnego rozumienia, przeżywania, odkrywania i tworzenia coraz wyższej hierarchii rzeczywistości i wartości, aż do konkretnego ideału indywidualnego i społecznego.

Zaburzenia psychiczne – to pojęcie szerokie „obejmujące wszystkie zakłócenia czynności psychicznych uważane zgodnie z wiedzą medyczną za nieprawidłowe”.

Pojęcie zaburzenia wiąże się z pojęciami zdrowia psychicznego, normalności zachowania oraz jego patologii.

Statystyki dotyczące rozmiaru problemów psychicznych (opracowano na podstawie publikacji „Priorytety promocji zdrowia psychicznego w ochronie zdrowia” Ministerstwo Zdrowia, Warszawa 2011).

Według raportu Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) z 2001r. zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania są powszechnymi chorobami, dotykającymi ponad 25% ludzi w pewnych okresach ich życia. Mają charakter uniwersalny, ponieważ dotyczą ludzi ze wszystkich krajów i społeczeństw, osób w każdym wieku – zarówno kobiet, jak i mężczyzn, osób o różnym statusie materialnym, mieszkających na terenach zurbanizowanych oraz wiejskich.

Światowa Organizacja Zdrowia szacuje, że 450 milionów ludzi na świecie cierpi na różnego rodzaju zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania. Szacuje się, że stanowią one 12% globalnego obciążenia chorobami.

Stan zdrowia psychicznego ludzi jest znacznie gorszy niż przypuszczano. Choroby takie jak depresja, schizofrenia czy zaburzenia wynikające z nadużywania alkoholu to epidemia globalna - sugerował Shekhar Saxena z WHO.

Dostępne dane epidemiologiczne wskazują także na lawinowo rosnący popyt na świadczenia z zakresu zdrowia psychicznego w Polsce. W ciągu ostatniego dziesięciolecia liczba leczonych ambulatoryjnie zwiększyła się o połowę, a leczonych stacjonarnie o jedną trzecią. O pogarszającym się stanie zdrowia psychicznego – zwłaszcza w ostatnich latach, świadczy najwyższy w historii współczynnik samobójstw, w wyniku których więcej Polaków ginie niż na skutek wypadków drogowych.

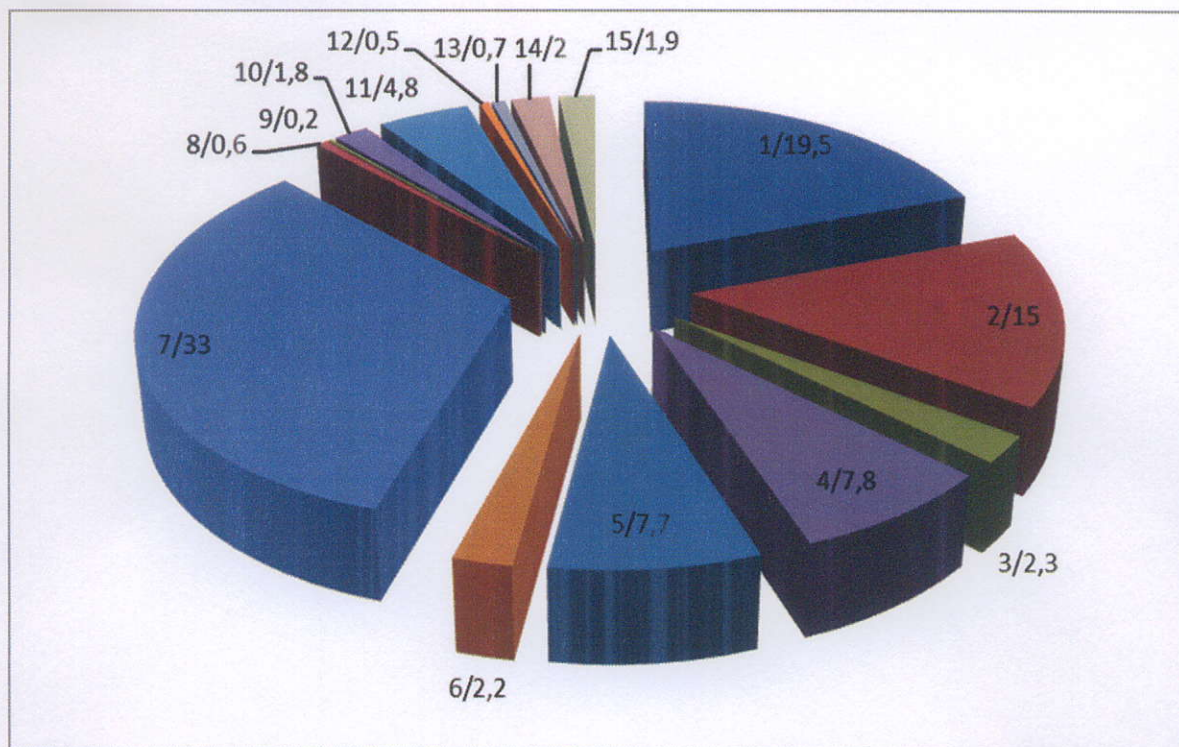
W Polsce w 2001 roku zarejestrowano 899 495 pacjentów z zaburzeniami psychicznymi objętych opieką czynną, trzy lata później było ich już ponad 1 246 000). Najczęściej występujące rozpoznania wśród pacjentów leczonych ogółem w Polsce w 2005 roku to: zaburzenia nerwicowe 23%, zaburzenia afektywne 18%, zaburzenia organiczne 14%, zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu 12%, schizofrenia 10%.

Dane statystyczne dotyczące liczby osób leczących się z powodu zaburzeń psychicznych w województwie świętokrzyskim w 2010-2011(na podstawie Biuletynu Informacyjnego Ochrony Zdrowia WCZP Kielce 2010,2011)

Leczeni w poradniach zdrowia psychicznego w województwie świętokrzyskim według rozpoznania zasadniczego w 2010 rok

Wyszczególnienie	Liczby bezwzględne 2010r.	% do ogółu leczonych 2010r.
Leczeni z zaburzeniami psychicznymi	38 052	100,0
1.Organiczne zaburzenia psychotyczne i niepsychotyczne (F00-F09)	7 437	19,5
2.Schizofrenia (F20)	5 692	15,0
3.Inne zaburzenia psychotyczne i urojeniowe /bez afektywnych i schizofrenii/ (F21-F29)	859	2,3
4.Epizody afektywne (F30 i F32)	2 967	7,8
5.Depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe (F31 i F33)	2 939	7,7
6.Inne zaburzenia nastroju / afektywne/ (F34- F39)	844	2,2
7.Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne (F40-F48)	12 544	33,0
8. Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania(F50)	234	0,6
9. Inne zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi (F51-F59)	94	0,2
10. Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych (F60-F69)	699	1,8
w tym patologiczny hazard	77	0,2
11. Upośledzenie umysłowe (F70-F79)	1805	4,8
12. Pozostałe zaburzenia rozwoju psychicznego (F80-F83, F88,F89)	204	0,5
13. Całościowe zaburzenia rozwojowe (F84)	278	0,7
14. Zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym (F90-F98)	750	2,0
15. Nieokreślone zaburzenia psychiczne (F99)	706	1,9

Struktura leczonych ogółem w poradniach zdrowia psychicznego w 2010r. w województwie świętokrzyskim w procentach

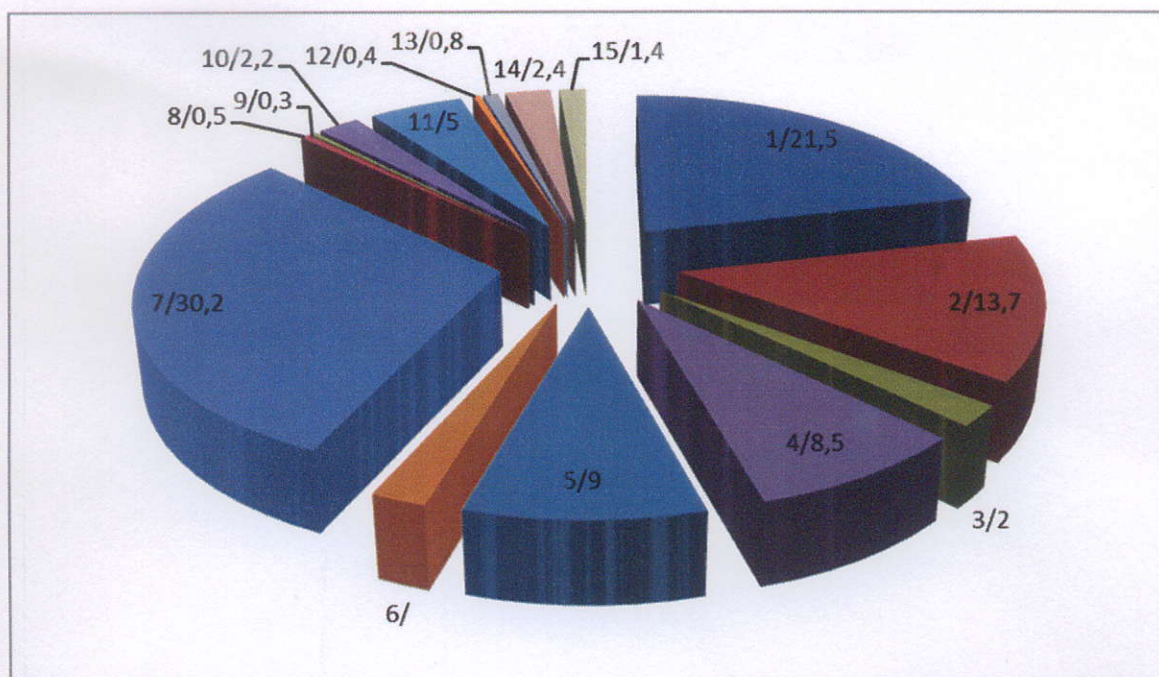

- 1/ Organiczne zaburzenia psychotyczne i niepsychotyczne (F00-F09)
- 2/ Schizofrenia (F20)
- 3/ Inne zaburzenia psychotyczne i urojeniowe /bez afektywnych i schizofrenii/ (F21-F29)
- 4/ Epizody afektywne (F30 i F32)
- 5/ Depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe (F31 i F33)
- 6/ Inne zaburzenia nastroju /afektywne/ (F34-F39)
- 7/ Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne (F40-F48)
- 8/ Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania (F50)
- 9/ Inne zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi (F51-F59)
- 10/ Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych (F60-F69)
- 11/ Upośledzenie umysłowe (F70-F79)
- 12/ Pozostałe zaburzenia rozwoju psychicznego (F80-F83, F88,F89)
- 13/ Całościowe zaburzenia rozwojowe (F84)
- 14 / Zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym (F90-F98)
- 15/ Nieokreślone zaburzenia psychiczne (F99)

Leczeni w poradniach zdrowia psychicznego w województwie świętokrzyskim według rozpoznania zasadniczego w 2011 roku

Wyszczególnienie	Liczby bezwzględne 2011r.	% do ogółu leczonych 2011r.
Leczeni z zaburzeniami psychicznymi - ogółem	38 905	100,0
1.Organiczne zaburzenia psychotyczne i niepsychotyczne (F00-F09)	8 376	21,5
2.Schizofrenia (F20)	5 324	13,7
3.Inne zaburzenia psychotyczne i urojeniowe /bez afektywnych i schizofrenii/ (F21-F29)	768	2,0
4.Epizody afektywne (F30 i F32)	3 314	8,5
5.Depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe (F31 i F33)	3 483	9,0
6.Inne zaburzenia nastroju /afektywne/ (F34-F39)	817	2,1
7.Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne (F40-F48)	11 745	30,2
8.Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania (F50)	212	0,5
9.Inne zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi (F51-F59)	112	0,3
10.Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych (F60-F69)	853	2,2
w tym patologiczny hazard	117	0,3
11.Upośledzenie umysłowe (F70-F79)	1 956	5,0
12.Pozostałe zaburzenia rozwoju psychicznego (F80-F83, F88,F89)	142	0,4
13.Całościowe zaburzenia rozwojowe (F84)	316	0,8
14.Zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym (F90-F98)	926	2,4
15.Nieokreślone zaburzenia psychiczne (F99)	561	1,4

Struktura leczonych ogółem w poradniach zdrowia psychicznego w województwie świętokrzyskim w 2011r. w procentach

- 1/ Organiczne zaburzenia psychotyczne i niepsychotyczne (F00-F09)
- 2/ Schizofrenia (F20)
- 3/ Inne zaburzenia psychotyczne i urojeniowe /bez afektywnych i schizofrenii/ (F21-F29)
- 4/ Epizody afektywne (F30 i F32)
- 5/ Depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe (F31 i F33)
- 6/ Inne zaburzenia nastroju /afektywne/ (F34-F39)
- 7/ Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne (F40-F48)
- 8/ Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania (F50)
- 9/ Inne zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi (F51-F59)
- 10/ Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych (F60-F69)
- 11/ Upośledzenie umysłowe (F70-F79)
- 12/ Pozostałe zaburzenia rozwoju psychicznego (F80-F83, F88,F89)
- 13/ Całościowe zaburzenia rozwojowe (F84)
- 14/ Zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym (F90-F98)
- 15/ Nieokreślone zaburzenia psychiczne(F99)

Ad. 3 Zasoby gminy w sferze pomocy i profilaktyki zaburzeń psychicznych.

3.1 Charakterystyka działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Głównym celem działalności GKRPA jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz działań dotyczących narkomanii. Zmierząc do osiągnięcia głównego celu Gminna Komisja realizuje następujące zadania:

1. Podejmowanie działań zwiększających dostępność do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, w tym m.in.

finansowanie Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego ds. uzależnień.

2. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddawania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie (prowadzenie klubów abstynenckich, finansowanie zajęć opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z grup ryzyka, finansowanie terapii dla ofiar przemocy w rodzinie oraz szkoleń dla zespołu interdyscyplinarnego w ramach „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Jędrzejów”).

4. Prowadzenie profilaktycznej działalności o charakterze informacyjnym i edukacyjnym w zakresie problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.

5. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

6. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacji w zakresie przeciwdziałania narkomanii.

Charakterystyka Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego do spraw uzależnień w Jędrzejowie

Oferta Punktu jest interdyscyplinarna. Pracujący w Punkcie Informacyjno - Konsultacyjnym specjaliści psychoterapii uzależnień zgodnie z rekomendacjami Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych diagnozują problemy osób zgłaszających się do Punktu. Przyglądają się zjawiskom patologicznym, szeroko zakreślając plan pracy dla całej rodziny. Pracownicy nawiązują kontakt z pacjentem, motywują do podjęcia działań w kierunku zmiany sytuacji życiowej, wspierają proces zmiany, podejmują interwencje kryzysowe. Zajmują się: osobami pijącymi szkodliwie, uzależnionymi, współuzależnionymi, dziećmi w rodzinie alkoholowej, dorosłymi dziećmi alkoholików, przemocą domową, problemem pijących nastolatków. Pracownicy Punktu Informacyjno -Konsultacyjnego prowadzą działalność informacyjną na temat miejsc do których może się zgłosić osoba potrzebująca pomocy ze swoimi problemami, niezależnie czy dotyczą one uzależnienia od alkoholu, czy innych zaburzeń psychicznych.

Podstawowe zadania punktu konsultacyjnego:

- motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i osób współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, kierowanie do leczenia specjalistycznego,
- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych, do zmiany szkodliwego wzoru picia,
- udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym (np. poprzez rozmowy podtrzymujące, uruchomienie przy Punkcie Informacyjno - Konsultacyjnym grupy wsparcia dla osób po zakończonym leczeniu w placówce odwykowej),
- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy,
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej,
- gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy.

Punkt Informacyjno - Konsultacyjny jest włączony w systemową pomoc dla rodziny. Jest dostępny dla klientów w godzinach popołudniowych i wieczornych, a warunki lokalowe gwarantują osobom zgłaszającym się dyskrecję i komfort psychiczny.

3.2 Działania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego w pracy Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Jędrzejowie.

LEKARZ

Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Jędrzejowie realizuje swoje zadania zgodnie z brzmieniem umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia i w ramach przyznawanych środków finansowych. Lekarz Podstawowej Opieki Zdrowotnej uczestniczy w diagnozowaniu i terapii wszystkich schorzeń pacjentów w ramach przyznawanych kompetencji i środków, a więc także chorób psychicznych i innych problemów natury psychologicznej.

W ramach współpracy podstawowej opieki zdrowotnej z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych funkcjonuje Punkt Informacyjno – Konsultacyjny do spraw uzależnień – omówiony w punkcie 3.1

PIELĘGNIARKA ŚRODOWISKOWO - RODZINNA

Pielęgniarka środowiskowo-rodzinna pracuje z rodziną w miejscu zamieszkania. Pielęgniarki środowiskowe są pierwszym i najbardziej dostępnym ogniwem w systemie służby zdrowia. To do nich trafiają osoby z różnymi problemami psychicznymi. Bardzo często od ich wiedzy i umiejętności związanych z rozpoznaniem wczesnych symptomów zaburzeń psychicznych zależy droga pacjenta do specjalisty psychiatry. Pielęgniarka środowiskowa w wielu miejscach, gdzie jest utrudniony dostęp do lekarza pierwszego kontaktu np. ze względu na miejsce zamieszkania, sama zbiera informacje niezbędne do rozpoznania problemów zdrowotnych pacjenta. Bardzo ważnym z punktu widzenia promocji zdrowia i profilaktyki zaburzeń zdrowia psychicznego jest umiejętność zebrania istotnych informacji o stanie zdrowia, udzielenia wsparcia i porady pacjentowi zagrożonemu rozwojem problemów zdrowia psychicznego oraz prezentującemu pierwsze symptomy takich zaburzeń. Pielęgniarka środowiskowa jest wyczułona na także symptomy, ponieważ możliwe jest współwystępowanie zaburzeń

psychicznych w przebiegu chorób somatycznych, chorób przewlekłych, chorób nowotworowych czy w przypadku nadużywania alkoholu lub substancji psychoaktywnych. Umiejętności pielęgniarki sprzyjające nawiązaniu dobrego kontaktu z pacjentami to uważne słuchanie i okazywanie empatii oraz zaangażowania w sprawy pacjenta. Elementem pracy pielęgniarki jest też motywowanie pacjentów do aktywności na rzecz własnego zdrowia oraz ograniczania zachowań, które dla zdrowia są niekorzystne.

3.3 Charakterystyka działalności Ośrodka Pomocy Społecznej Miasta i Gminy w Jędrzejowie na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje dwa zadania na rzecz pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi. Jest to ośrodek wsparcia działający na zasadzie placówki dziennego pobytu – Środowiskowy Dom Samopomocy oraz forma usługowa – specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Obydwie te formy pomocy są rodzajami pomocy środowiskowej. W myśl założeń Światowej Organizacji Zdrowia, w rozwiązywaniu problemów zdrowia psychicznego dużą rolę powinna odgrywać opieka środowiskowa. Najogólniej ujmując opieka środowiskowa oznacza pomoc chorym blisko ich naturalnego miejsca zamieszkania.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Jędrzejowie działa w oparciu o:

- Ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2009r. Nr 175 poz.1362 z późn.zm.),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz.U. z 2010 Nr 238, poz. 1586),
- Ustawę o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. (tekst jednolity Dz.U. z 2009r. Nr 175 poz. 1362 z późn.zm.),

Środowiskowy Dom Samopomocy w Jędrzejowie przeznaczony jest dla osób psychicznie chorych (typ A), działa od 1997r., aktualnie dysponuje 20 miejscami. Placówka ta wspiera osoby z problemami zdrowia psychicznego, uczy ich radzić sobie z chorobą, jej nawrotami i zaostrzeniami. W wielu przypadkach, zwłaszcza jeśli chodzi o osoby samotne Środowiskowy Dom jest alternatywą dla stacjonarnego domu pomocy społecznej. Pobyt i fachowa pomoc pozwala tym osobom

przewycięzać problemy związane z przystosowaniem się do życia w środowisku lokalnym. Dom świadczy usługi dostosowane do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi. Zapewnia formy pomocy takie jak: psychoedukację, poradnictwo psychologiczne i socjalne, treningi umiejętności społecznych i interpersonalnych, treningi umiejętności praktycznych. Poza tym uczestnicy mają możliwość podtrzymywania i rozwijania zainteresowań podczas terapii zajęciowej. Okazuje się, że w różnym wieku można w sobie odkryć talent - spośród domowników wyodrębniła się grupa teatralna i wokalna. Działania te aktywizują uczestników, pozwalają im przewycięzać stres, podnoszą samoocenę a przez to stanowią swoistą rehabilitację społeczną.

Kadrę Środowiskowego Domu Samopomocy stanowią specjaliści przygotowani merytorycznie do pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi, w tym terapeuci, pedagog, psycholog, lekarz psychiatra. Pracownicy pracują w oparciu o Plany wspierające opracowywane indywidualnie dla każdego z domowników. Znając specyfikę chorób psychicznych pracownicy dostosowują działania do aktualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych domowników. W różnych okresach „swojego chorowania” domownicy potrzebują innej pomocy – od takich umiejętności i zachowań, jak: dbałość o higienę i gospodarowanie pieniędzmi po nawiązywanie kontaktów z ludźmi. Dla osób w lepszej kondycji zdrowotnej podejmowane są próby aktywizowania w wielu sferach, w tym także aktywizacja zawodowa.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowane są w oparciu o :

- Ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2009r. Nr 175 poz.1362 z późn.zm.) Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz.U z 20005r. Nr 189 poz. 1598 zm. Dz.U. z 2006r. Nr 134 poz.943) oraz Ustawę o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. (tekst jednolity Dz.U. z 2009r. Nr 175 poz. 1362 z późn.zm.). Usługi specjalistyczne podobnie jak Środowiskowy Dom stanowią element oparcia społecznego dla osób, które z powodu zaburzeń psychicznych mają trudności w życiu codziennym. Usługi te realizowane są w miejscu zamieszkania osoby, w jej naturalnym środowisku. Terenem działania jest miasto i gmina Jędrzejów. Katalog usług określa wyżej wymienione Rozporządzenie a pomoc dostosowana jest każdorazowo do indywidualnych potrzeb i możliwości osoby korzystającej z tej formy pomocy.

Potrzeby osób bywają różnorodne - w przypadkach najtrudniejszych obejmują pomoc i motywowanie do najprostszych czynności samoobsługowych i higienicznych ale także nadzorowanie leczenia specjalistycznego i psychoedukację poprzez pomoc w wydatkowaniu pieniędzy i załatwianiu spraw urzędowych do budowania relacji osoby chorej z innymi ludźmi. Osoby chore często spotykają się z niezrozumieniem i odrzuceniem. Potrzebne jest wówczas wsparcie i budowanie pomostu pomiędzy osobą a światem. Bywa, że pracownik Ośrodka to jedyna osoba, z którą chory utrzymuje kontakt.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowane są przez pracowników posiadających odpowiednie, zgodnie z przepisami przygotowanie zawodowe. Są to: pielęgniarki, terapeuta, psycholog i lekarz psychiatra.

Problemy ze zdrowiem psychicznym dotyczą nie tylko samych chorych ale rzutują na życie całej rodziny. Wynikają z tego różnorodne kłopoty dla ich bliskich i opiekunów. Dlatego też pracownicy w ramach usług wspierają całe rodziny.

Niejednokrotnie, zwłaszcza w przypadkach pierwszego zachorowania istotne jest „oswojenie” choroby i przezwyciężanie lęków z nią związanych. Coraz więcej mieszkańców naszej gminy zwraca się do Ośrodka o taką formę pomocy – są to sami chorzy lub osoby z ich najbliższego otoczenia.

1. Realizatorem „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012-2015. Gmina Jędrzejów” jest Gmina Jędrzejów poprzez:

- Ośrodek Pomocy Społecznej Miasta i Gminy w Jędrzejowie
- Szkoły, których organem prowadzącym jest gmina
- Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Jędrzejowie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jędrzejowie
- Powiatowy Urząd Pracy w Jędrzejowie jako partner.

2. Termin realizacji: zadania będą realizowane na bieżąco w okresie realizacji Programu.

Wskaźnikami monitorującymi będzie liczba osób objętych poszczególnymi działaniami, liczba przeprowadzonych imprez, konkursów, spotkań, artykułów, itp.

3. Środki finansowe na realizację „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012-2015. Gmina Jędrzejów”.

Zadania określone w niniejszym Programie będą realizowane w ramach działalności i budżetów podmiotów będących realizatorami. Dopuszcza się pozyskiwanie środków przez realizatorów Programu z innych źródeł.

4. Postanowienia końcowe:

Działania ujęte w niniejszym Programie mogą być modyfikowane lub rozszerzane w kolejnych latach, szczególnie w przypadku wystąpienia nowych okoliczności lub zadań wynikających ze zmian przepisów prawnych oraz potrzeb społeczności lokalnej.

5. Sprawozdawczość:

Na podstawie informacji od poszczególnych realizatorów tworzona będzie coroczna informacja zbiorcza do końca I kwartału za rok poprzedni, zawierająca podsumowanie działań zrealizowanych w ramach Programu.

Ad. 4 Cele i założenia „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012 -2015.Gmina Jędrzejów.”

Lp	Cel w odniesieniu do NPOZP	Działania	Zadania	Realizatorzy i sposób realizacji
1.	<p>Cel główny: <u>Promocja zdrowia</u> <u>psychicznego i</u> <u>zapobieganie</u> <u>zaburzeniom</u> <u>psychicznym.</u></p>			
1.1	<p>Cel szczegółowy: upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu</p>	<p>1. Zwiększanie poziomu świadomości społecznej w zakresie zdrowia psychicznego.</p>	<p>Prowadzenie edukacji prozdrowotnej i promowanie zdrowia psychicznego w środowisku lokalnym.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej poprzez: - realizowanie dwóch form pomocy na rzecz osób z problemami zdrowia psychicznego i ich rodzin (specjalistyczne usługi opiekuńcze i Środowiskowy Dom Samopomocy) - rozpowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, (w tym także promowanie ogólnopolskiej akcji solidarności z osobami chorymi pod hasłem „Schizofrenia otwórzcie drzwi”), -Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej/GKRPA poprzez: - działalność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego ds. uzależnień.</p>

		<p>2. Włączenie szkół podstawowych i gimnazjalnych jako podmiotu realizującego idee ochrony zdrowia psychicznego.</p>	<p>Realizowanie programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom (od papierosów, alkoholu, narkotyków, komputera).</p> <p>Monitorowanie sytuacji uczniów zagrożonych problemami psychicznymi (anoreksja, stany depresyjne, używanie substancji psychoaktywnych i anaboliików).</p> <p>Realizacja zagadnień dot. umiejętności radzenia sobie ze stresem.</p> <p>Podjęcie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia psychicznego dla rodziców uczniów.</p>	<p>GKRPA poprzez: wspieranie działań profilaktyczno-edukacyjnych,</p> <p>Szkoły podstawowe i gimnazja poprzez: - włączenie zagadnień związanych z uzależnieniami i problemami psychicznymi do planów pracy (pedagodzy szkolni, pielęgniarki, wychowawcy),</p> <p>Szkoły podstawowe i gimnazja poprzez: - edukację uczniów, jak sobie radzić ze stresem poprzez działania podejmowane przez pedagogów, wychowawców, psychologów, lekarzy, realizowanie programów i przedsięwzięć o powyższej tematyce,</p> <p>-kampanie informacyjne dla rodziców.</p>
--	--	---	--	--

	<p>3. Propagowanie zdrowego stylu życia i postaw sprzyjających zdrowiu psychicznemu.</p>	<p>Upowszechnianie postaw prozdrowotnych, edukowanie w zakresie zdrowego odżywiania, zdrowia przez sport, ruch i rekreację.</p> <p>Wspieranie programów i podmiotów promujących ruch i aktywny styl życia jako sprzyjający zdrowiu psychicznemu.</p>	<p>Szkoły poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie działań służących zdrowemu stylowi życia wśród uczniów (zajęcia pozaszkolne, konkursy, pogadanki, koła zainteresowań), <p>Gmina poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - finansowanie działalności miejskich obiektów sportowych: pływalni miejskiej, Centrum Kultury biblioteki miejsko-gminnej, klubów sportowych, - organizowanie lub dofinansowanie imprez kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych,
--	---	--	---

<p>1.2</p>	<p>Cel szczegółowy: zapobieganie zaburzeniom psychicznym</p>	<p>1. Zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie jako czynnika negatywnie wpływającego na zdrowie psychiczne i organizowanie pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie.</p> <p>2. Zwiększanie świadomości społecznej co do zjawiska przemocy w szkołach i środowisku lokalnym.</p>	<p>Realizowanie programów z zakresu przeciwdziałania przemocy.</p> <p>Podjęcie akcji edukacyjnych, prewencja w szkołach i środowiskach zagrożonych problemem przemocy.</p>	<p>Gmina poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizację „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Jędrzejów”, - wspieranie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. <p>Szkoły poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - edukowanie i wyczerlenie uczniów na problem przemocy, - współpracę z Policją, <p>Ośrodek Pomocy Społecznej poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - współrealizację Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, - monitorowanie sytuacji w środowiskach zagrożonych występowaniem przemocy.
------------	---	--	--	--

	<p>3. Zapobieganie zjawisku izolacji i marginalizacji osób starszych jako czynnika sprzyjającego zaburzeniom psychicznym.</p>	<p>Realizowanie działań na rzecz seniorów mających na celu poprawę jakości ich życia.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej poprzez: - realizowanie usług opiekuńczych wobec osób starszych, - działalność Dziennego Domu Pomocy Społecznej jako ośrodka wsparcia dla osób starszych, - prowadzenie Klubu Seniora przy OPS, org.pozarządowe – Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd w J-owie w ramach swojej działalności,</p> <p>ZPOZ – poprzez organizowanie akcji prozdrowotnych (np. „białe soboty”, „białe niedziele”)</p>
<p>4. Zapobieganie zaburzeniom psychicznym pojmowane jako profilaktyka.</p>	<p>Monitorowanie sytuacji w środowiskach narazonych na występowanie zaburzeń psychicznych.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej ramach swojej działalności poprzez: - monitorowanie środowisk, gdzie występują uzależnienia, przemoc, samotne rodzicielstwo, choroba, niepełnosprawność, co może skutkować problemami psychicznymi,</p> <p>ZPOZ w ramach swojej działalności poprzez: - pracę lekarzy i pielęgniarek środowiskowych. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. uzależnień w ramach swojej działalności</p>	

1.3	<p>Cel szczegółowy: zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi</p>	<p>1. Oddziaływanie na środowisko lokalne w zakresie budowania atmosfery tolerancji i przetwarzania stereotypów wobec osób z problemami zdrowia psychicznego.</p>	<p>Podjęcie działań informacyjno- edukacyjnych sprzyjających postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałającym dyskryminacji wobec osób z problemami zdrowia psychicznego</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej poprzez: - działania podejmowane na bazie Środowiskowego Domu Samopomocy,</p>
1.4	<p>Cel szczegółowy: organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego</p>	<p>1. Zwiększenie dostępności do poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu zagrażającego zdrowiu psychicznemu .</p>	<p>Działania informacyjne, udzielanie porad, wskazywanie miejsc, gdzie można uzyskać profesjonalną pomoc w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach swojej działalności Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Uzależnień w ramach swojej działalności</p>

<p>2.</p> <p><u>Cel główny:</u> <u>Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym</u></p>	<p>1. Podejmowanie działań służących rozwojowi pomocy środowiskowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zwiększeniu dostępności do istniejących form.</p>	<p>Poszukiwanie sposobów na rozszerzenie oferty pomocowej w ramach prowadzonej działalności.</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przystępowanie do konkursów o środki ministerialne na zadania związane z pomocą osobom z zaburzeniami psychicznymi, - cykliczna akcja informacyjna mająca na celu zapoznanie lokalnej społeczności z formami pomocy dostępnymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi (informacje w prasie lokalnej, organizowanie Dni otwartych), - przygotowanie ulotki/przewodnika informującego o dostępnych na terenie gminy formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi itp.
<p>2.2</p> <p>Cel szczegółowy: upowszechnienie różnicowanych form pomocy i oparcia społecznego</p>			

<p>2.3</p> <p>Cel szczegółowy: Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi</p>	<p>1. Wspieranie zróżnicowanych form zatrudniania osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>	<p>Zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej poprzez tworzenie zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburz. psychicznymi</p> <p>Organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi</p> <p>Prowadzenie kampanii szkoleniowo-informac. adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z zaburz. psychicznymi</p> <p>Projekty i programy realizowane w ramach PO KL i współpracy z partnerami rynku pracy i org. pozarządowymi.</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy jako partner poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - staże, - prace społecznie użyteczne, - prace interwencyjne, - roboty publiczne, - poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa <p>- pracę przy opracowywaniu i dystrybucję Informatora dotyczącego zadań na rzecz osób niepełnosprawnych realizowanych w powiecie jędrzejewskim</p> <p>- staże</p>
---	---	---	--